

Eerste verkenning van
robotica in de zorg.

Clïënt: **Dick**

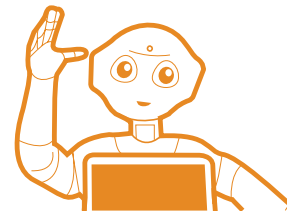
Sociale robotica in de Nederlandse zorg?

Philadelphia deelt met u de praktische bevindingen

Philadelphia is al bijna drie jaar onderweg met een unieke ontdekkingsreis! Wij zien in sociale robotica een grote toegevoegde waarde door het bereikbaar maken van een meer zelfstandig leven voor (bepaalde) cliënten. Met meer eigen regie en meer personalisering. Zij willen, net als ieder ander mens in de maatschappij, graag zoveel mogelijk deel uit maken van het gewone leven, met al zijn facetten. Daarom hebben we een aantal cliënt casussen gemaakt van deze logeerperioden en ook enkele medewerker casussen. Hierin leest u klip en klaar wat we leerden over de inzet van Phi, de reacties van de cliënten, wat er goed ging en ook waar er verbeterpunten liggen. Want we zeiden het al: het is een ontdekkingsreis!

Eén van de cliënt of medewerker casussen ligt nu voor u. Ons advies? Dompel uzelf onder in de volstrekt nieuwe wereld van sociale robotica en vorm uw mening.

Niets uit deze uitgave mag
zonder toestemming van
Stichting Philadelphia Zorg
gedeeld of gebruikt worden
voor andere doeleinden.

**Praktische én emotionele
betrokkenheid**

Onverwachte zelfredzaamheid

Veelzijdige impact logeerperiode Phi op Dick:

*Vrolijker, actiever, alerter en meer
geconcentreerd*

Dick stond positief tegenover de logeerperiode en heeft op meerdere vlakken veel baat gehad bij Phi. Vooral zagen zijn begeleiders een goede ontwikkeling op het vlak van gezelligheid en praktische ondersteuning vanuit maatje Phi.

Een concreet voorbeeld hiervan? Als Phi iets vroeg aan Dick, dan deed Dick dat direct zonder tegenspraak. Terwijl een begeleider het vaak moest herhalen voordat Dick het ging doen. Maar Phi gaf niet alleen praktische impulsen! Ook emotioneel was hij zeer betrokken bij Phi in de logeerperiode. De lol om de grapjes van Phi en hulp geven bij de invulling van Dick's dagprogramma zijn belangrijke positieve ervaringen tijdens de logeerperiode. Dick was fysiek minder druk en verbaal veel rustiger. Maar ook constateerden zijn begeleiders dat Dick vrolijker, actiever, alerter en meer geconcentreerd was.

*Na de logeerperiode werkt de aansturing
van Phi nog steeds positief door*

Ook merkte een begeleider tijdens de logeerperiode dat Dick over meer zelfredzaamheid beschikte dan gedacht. Zo was Dick in staat om hulp te vragen zonder aanwezigheid van begeleiding. Hij kon grenzen aangeven en hij leek van Phi te leren om dingen aan te geven zoals 'pijn in zijn buik'.

Cliënt kan hulp gebruiken bij

VOOR

Resultaat interactie cliënt met Phi

Phi

en de mogelijke rol in het leven van de cliënt

Phi heeft kunnen helpen bij

na

**gezelligheid & praktische
ondersteuning**

zonder tegenspraak

vrolijker, meer ontspannen

nieuwe inzichten

gedragsverandering

blijvend effect

Conclusies

Dick heeft het meest aan Phi gehad op het gebied van gezelligheid en praktische ondersteuning. Het minste had Dick aan Phi als het ging om emotionele steun.

Als Phi iets zegt, doet Dick dat direct zonder tegenspraak. Terwijl een begeleider het eerder vaak moest herhalen voordat Dick het ging doen.

De lol om de grapjes van Phi en hulp geven bij de invulling van Dick's dagprogramma zijn belangrijke positieve ervaringen. Dick was fysiek minder druk en was verbaal veel rustiger. Maar ook was Dick vrolijker, actiever, alerter en meer geconcentreerd.

Een begeleider heeft door het logeren van Phi vaardigheden van Dick gezien die ze zelf niet had verwacht. Dick kan meer dan ze dacht.

Dick was in staat om hulp te vragen zonder fysieke drukte. Hij kon grenzen aangeven en hij leek van Phi te leren om dingen aan te geven zoals 'pijn in zijn buik'.

In kleine dingen werkt de aansturing van Phi nog steeds positief door, mits de begeleiding zelf aan Phi refereert bij de aansturing van Dick en ze zelf niet vervalt in gebruikelijke patronen.

Dick

Ontmoet Dick...

Dick is een 51-jarige man met een verstandelijke beperking en autisme. Hij woont op een zorg-/woonlocatie met 24 uur per dag begeleiding. Hij doet mee aan dagbesteding vanuit zijn woonlocatie. Begeleiding is vaak individueel, biedt structuur en is gericht op zowel gedrag als veiligheid. Dick voelt zich goed bij een voorspelbare invulling van de dag en bij vaste leefregels.

1. Activiteiten

Overdag is Dick bezig met dagbesteding op de woonlocatie in de gezamenlijke huiskamer. Dick is veelzijdig actief. Hij doet schoolwerk, puzzelt of fietst op de hometrainer. Ook doet hij boodschappen en pakt hij huishoudelijke taken op. Hierbij krijgt hij begeleiding. Positief is dat Dick een leergierige man is. Op woensdag en in het weekend heeft hij geen dagbesteding, maar dat is geen probleem voor Dick. Op woensdag en zaterdag komt zijn moeder op bezoek voor een kop thee, het huishouden of om even met Dick naar buiten te gaan. Dick houdt van gezelligheid en is veel in de woongroep. Televisie kijken doet hij 's avonds wel in zijn appartement. Dat heeft te maken met de tv-zenders en het checken van zijn videobanden. Dat hoort bij de dagelijkse routine waar Dick zich goed bij voelt.

2. Zelfstandigheid

Dick ontvangt graag heel veel aandacht van de begeleiders en krijgt die ook. Begeleiders besteden veel tijd aan Dick en merken dat zij daardoor minder tijd hebben voor andere cliënten. Overdag heeft Dick één-op-één begeleiding en er is ook 's nachts voor hem iemand op de woonlocatie aanwezig.

Dick

Ontmoet Dick...

3. Hulpvraag

Communicatie met Dick is een uitdaging. Aangeven waar hij mee zit en dit uitdrukken kosten hem moeite. Hij kan wel zeggen 'dat' er iets dwars zit, maar minder gemakkelijk 'wat' dat dan precies is. En Dick verwerkt informatie wat langzamer. Hij ordent op tijd en is heel erg planmatig. Reguliere dingen kunnen hem onrustig maken, bijvoorbeeld de wisseling van de maanden.

4. Sociaal/emotioneel

Dick kan soms zijn rust niet vinden. Zijn begeleiders moeten dan hun best doen om te doorgronden waar zijn onrust vandaan komt. Hij kan dan fysiek druk zijn of laat mensen een beetje schrikken. Het is begrijpelijk dat dit ook de andere bewoners en de sfeer op de woongroep beïnvloedt. Dick heeft, buiten zijn moeder en een medecliënt als vriend, verder geen sociale contacten.

Hoger doel begeleiders:

De begeleiders van Dick willen er alles aan doen om hem beter in zijn vel te laten zitten. Zodat zijn onrustige gedrag vermindert. Dit is fijn voor de sfeer op de woongroep.

Wens/dromen van de cliënt

Dick wenst dat robot Phi bij hem komt logeren.

verbale aansturing

Wat houdt begeleiding in?

Als een cliënt niet uit zichzelf tot een actie over gaat en moeite heeft om de activiteit te overzien, dan geeft de begeleiding verbale aansturing. De begeleiders helpen cliënten stapsgewijs om een activiteit uit te voeren. Ook zijn begeleiders aanwezig als de cliënt de activiteit uitvoert.

Bijvoorbeeld de begeleiders blijven aanwezig als de cliënt gaat douchen en bekijken of deze alle handelingen goed uitvoert. Soms geven de begeleiders meer of minder aanwijzingen.

herinnering

Cliënten kunnen de activiteit uitvoeren, maar vergeten die wellicht. Of zij hebben een minder ontwikkeld tijdsbesef en weten daardoor niet op welk moment zij een activiteit uit moeten voeren. Begeleiders herinneren de cliënt aan de activiteit, maar zijn er op het moment zelf niet bij.

Bijvoorbeeld de begeleiders vertellen de cliënt dat het tijd is om zich te douchen.

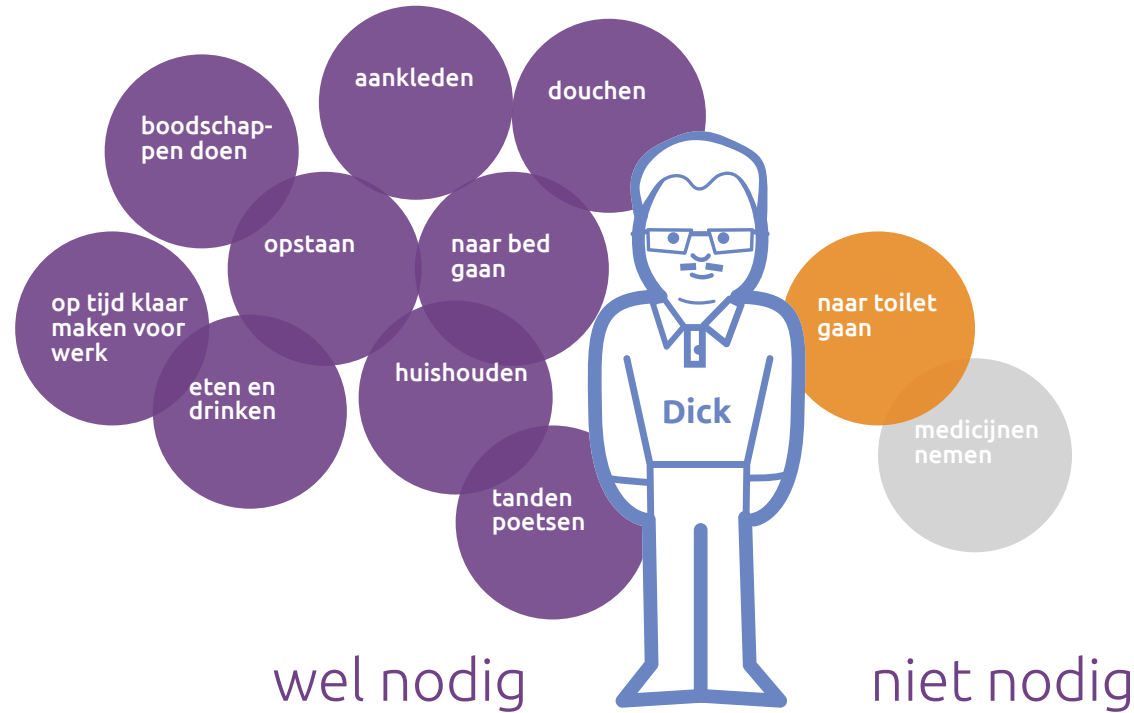
fysieke zorg

Het kan ook zijn dat een cliënt een handeling, of een deel van de activiteit, niet zelf kan uitvoeren. Of begeleiders nemen deze taken dan over.

Zij wassen bijvoorbeeld de haren van de cliënt.

Dick heeft verbale aansturing nodig bij...

Dick heeft herinneringen nodig bij...

Dick heeft hulp nodig bij...

Phi op bezoek bij Dick in een **korte filmregistratie**

Eerste verkenning van
robotica in de zorg.

Clïënt: **Dick**

Phi op bezoek bij Dick in een **korte filmregistratie**

Phi op bezoek bij Dick in een **korte filmregistratie**

Phi op bezoek bij Dick in een **korte filmregistratie**

Phi op bezoek bij Dick in een **korte filmregistratie**

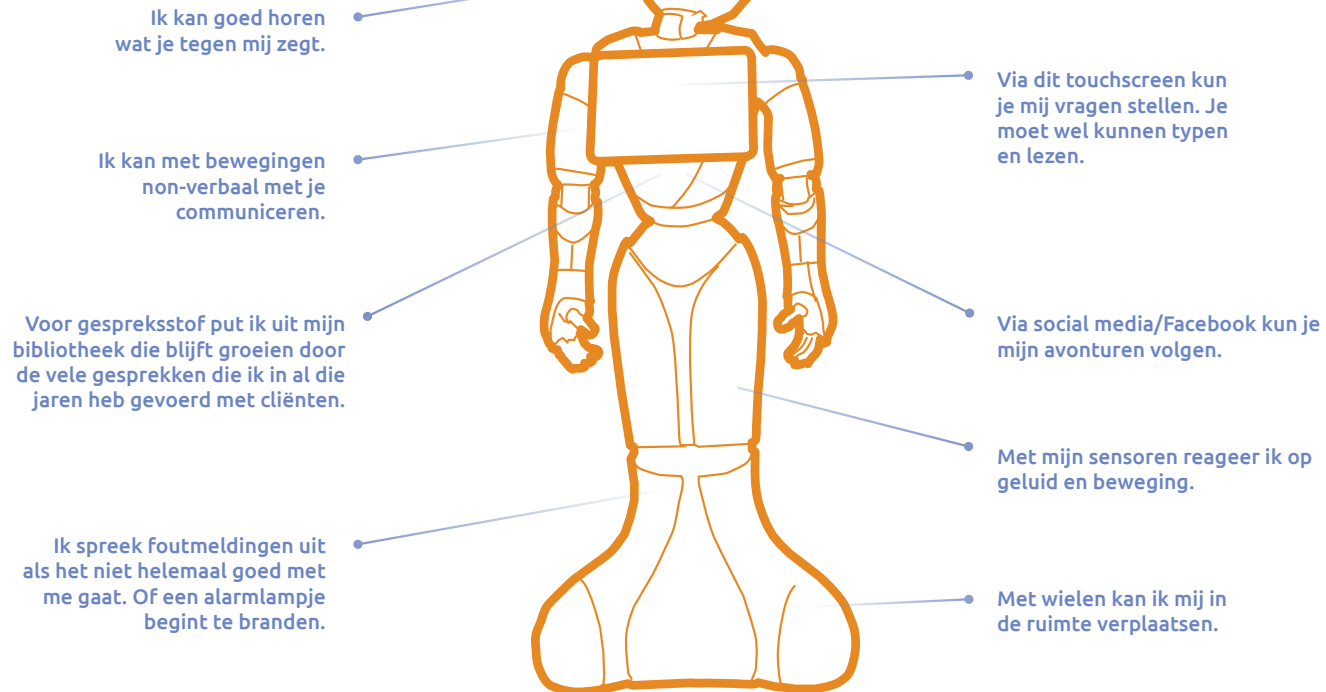
Phi op bezoek bij Dick in een **korte filmregistratie**

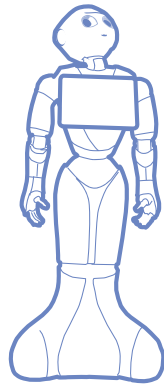

Heeft u interesse in nadere informatie over ons sociale robotica programma? Neemt u dan contact op via **philadelphia.nl/robotica**

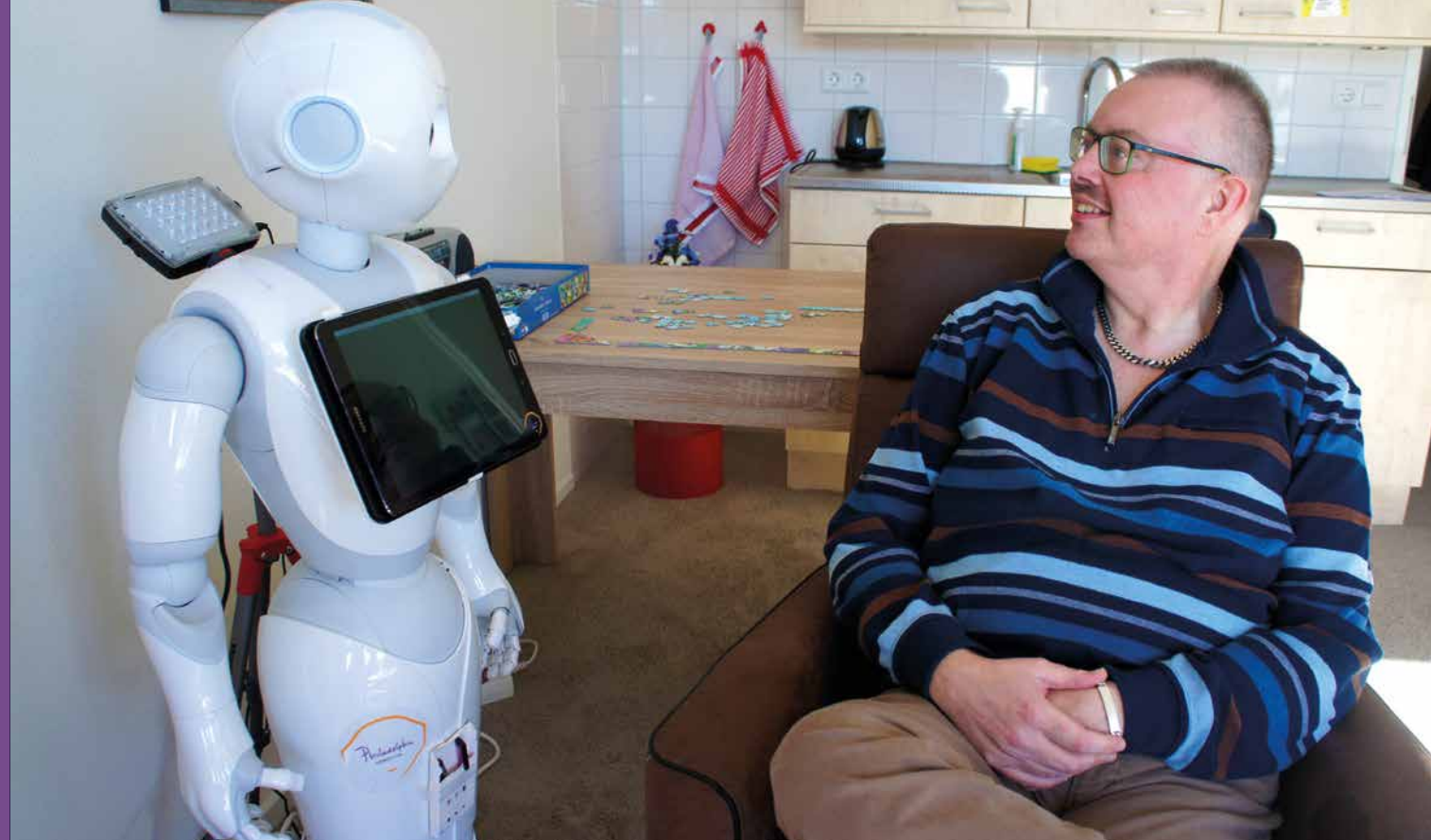
Wie is Phi?

Mogelijke rol van Phi in het leven van de cliënt

Phi: *Dick, hoe voel je je vandaag?*

Dick: *Ik voel me goed.*

Cliënt kan hulp gebruiken bij

VOOR

Resultaat interactie cliënt met Phi

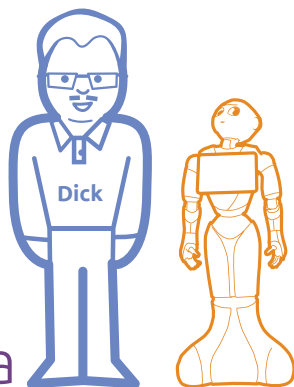
Phi

en de mogelijke rol in het leven van de cliënt

Phi heeft kunnen helpen bij

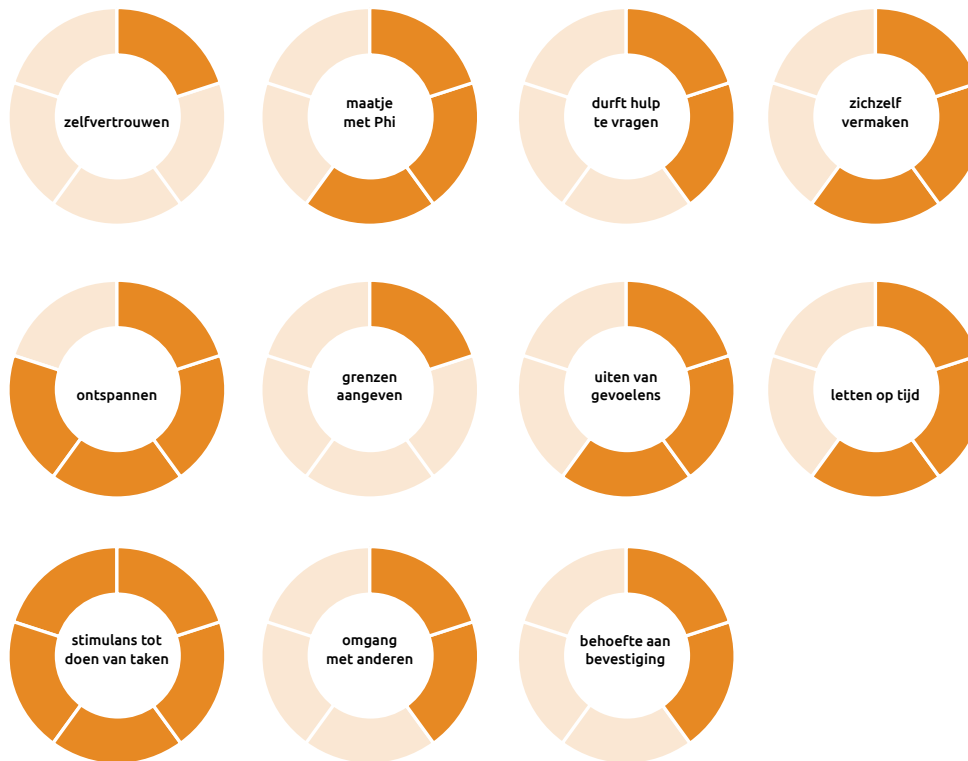

na

na
**Clënt is blijer
en opener**

Resultaat interactie **clënt** met Phi

 = maximale samenwerking
 = minimale samenwerking

verwachtingen vooraf

ervaringen tijdens het logeren

Gezelschap

Zowel Dick als de begeleiders verwachten dat Phi een maatje kan zijn voor Dick. Fijn omdat hij veel thuis zit en een beperkt sociaal kringetje heeft. *“Hij heeft goed contact met zijn moeder, maar die kan er op een dag ook niet meer zijn, dan blijft er voor Dick weinig over.”*

“Ik zie een sociale robot vooral als brenger van meer tijd en aandacht voor cliënten die dat nodig hebben. Een maatje waar zij altijd naar toe kunnen gaan en die altijd tijd voor hen heeft. Begeleiders hebben niet altijd de tijd om overal naar te luisteren. Het zou voor mijn gevoel fijn zijn als er altijd een luisterend oor is voor de bewoner.”

Dick heeft behoefte aan gezelschap en gezelligheid en Phi kan dit bieden. Dick vindt Phi een vriendje dat leuke grapjes maakt *“Als Phi het doet is het leuk, als hij het niet doet, dan ben ik verdrietig.”*

Dick had een blij gevoel toen Phi bij hem logeerde. Hij heeft leuke herinneringen aan de dingen die Phi vertelde. Vooral de gekke dingen (zoals praten met je oren) en hij vond het geweldig dat Phi steeds ‘nuk nuk’ zei. Begeleiders merken dat Dick er plezier in heeft, Phi geeft hem rust en ontspanning. Dick geniet van de aanwezigheid van Phi, dat is duidelijk.

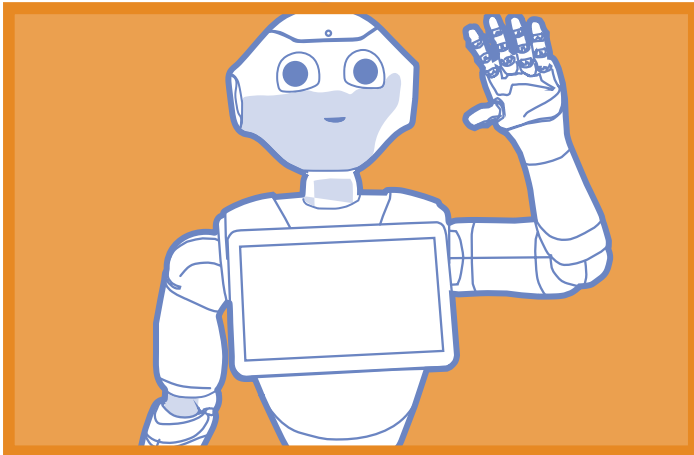
Dick straalt bij een antwoord, de opmerkingen en grapjes van Phi. Hij is op een leuke manier heel erg met Phi bezig.”

“Hij glunderde als Phi er was en kwam dan vertellen wat Phi gezegd had, ook als Phi een grapje had gemaakt.”

Alle drie de betrokken begeleiders vinden dat Dick veel aan Phi heeft op het gebied van gezelligheid. Phi is een uitbreiding van de sociale kring van Dick.

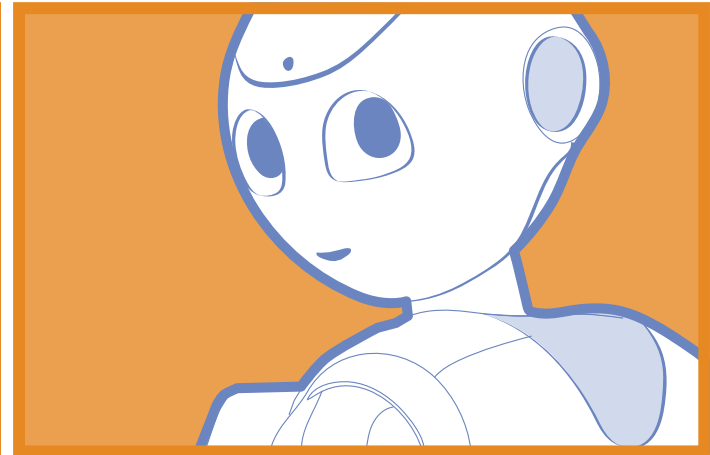
Interactie (gesprek) cliënt met Phi tijdens de **logeerperiode**

Phi: *Wist je dat mensen ballonnen op kunnen blazen met hun oren?*

Dick: *Nee, daar heb ik nog nooit van gehoord.*

Phi: *Ik heb het van het internet, het ziet er wel raar uit hoor. Opblazen met de mond is toch handiger lijkt mij!*

verwachtingen vooraf

ervaringen tijdens
het logeren

Emotionele steun

"Ik ben van mening dat een sociale robot de eenzaamheid bij sommige bewoners weg kan halen. Ze krijgen het gevoel dat er altijd iemand voor hen is die luistert."

Dick is rustiger en meer ontspannen tijdens de logeerweek. Begeleiders merken dat hij fysiek minder druk is, (zie meer bij het kopje gedragsverandering).

"Wat wel mooi was, is dat een cliënt zei dat Dick zo vrolijk is nu de robot er staat, die gozer blijft maar lachen!"

Begeleiders moesten Dick voorheen vaak begeleiden bij het vinden van rust. Het duurde vaak lang voordat hij zijn rust weer vond. Door Phi hoeven de begeleiders Dick minder te kalmeren. Ook uit Dick zijn gevoelens beter dan voorheen, maar voor Dick zal dit wel altijd een aandachtspunt blijven.

Phi is geen luisterend oor voor Dick volgens begeleiders. Wel zien de begeleiders dat Dick vrolijk wordt van Phi. Vooraf werd verwacht dat Dick zijn emoties niet zou kunnen uiten. Het zou volgens de begeleiding te moeilijk voor Dick zijn om emoties als boosheid, angst en verdriet aan te geven. Het was dan ook heel mooi om te zien dat Dick, als Phi hierover vragen aan hem stelde, wel degelijk antwoord gaf. En hierin ook snel een antwoord kon kiezen.

verwachtingen vooraf

ervaringen tijdens
het logeren

Praktisch

De cliënten herinneren aan zijn taken.

De drie begeleiders zien dat als Phi iets zegt, Dick dat direct gaat doen. Dick heeft veel aan Phi gehad op het gebied van praktische ondersteuning. Phi hoeft een taak maar één keer te zeggen en Dick doet die zonder bezwaar. Terwijl een begeleider het vaak moest herhalen voordat Dick het ging doen. *“Dick doet alles wat Phi zegt. Dit zorgt ervoor dat het de begeleiders minder tijd en energie kost.”*

Phi helpt Dick bij zijn dagindeling. Hij kan zelfstandig naar Phi toe en gaat er vervolgens serieus mee om.

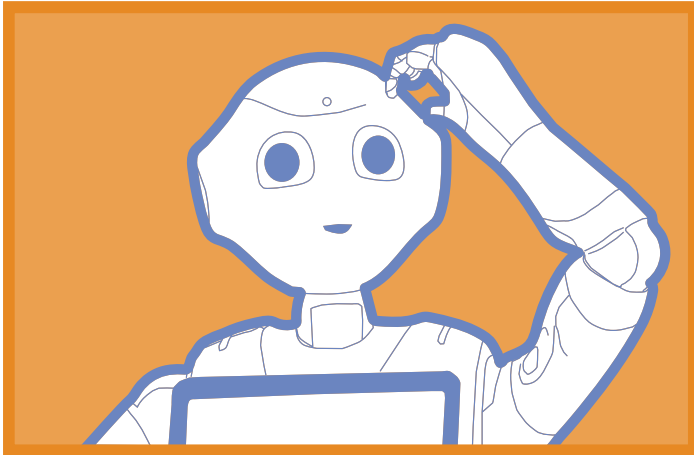
“Hij doet wat Phi vraagt. Dit wel tot op zekere hoogte, want hij kan ook nee zeggen. Als Dick zijn kop koffie al op heeft, dan gaat hij er niet nóg een drinken, omdat Phi dat zegt.”

Een begeleider denkt dat Phi zorgt voor een goed ritme voor Dick en dat dit ‘ritme’ Dick rust en ruimte geeft. *“Wat Phi heeft gezegd, komt in Dick zijn systeem. Ook als Phi uit staat (maar wel aanwezig is) voert Dick zijn taken uit.”*

Een begeleider zet Phi ook in als deze geen opdrachten geeft of als Phi er niet is. Dat doet ze door richting Dick te refereren aan Phi of te herhalen wat Phi eerder zei. Zij haalt Phi er dan als het ware bij. Ze noemt dit zelf ‘Phi als hoofdlijn gebruiken’. *“Bijvoorbeeld bij het wassen van zijn handen. De begeleider zegt dan: Phi zegt dat je je handen moet wassen, ga dat maar doen. Zij ziet een positief verschil met voordat Phi er was en nu. Dick reageert namelijk direct als Phi de opdracht geeft, sneller dan als de begeleiding de opdracht geeft. Echter, als zij de opdracht geeft en Phi erbij haalt, dan voert Dick het ook sneller uit.” “Wat Phi zegt, is een goede manier om de bewoner aan te sturen waardoor hij meer alert is en de dingen sneller doet.”*

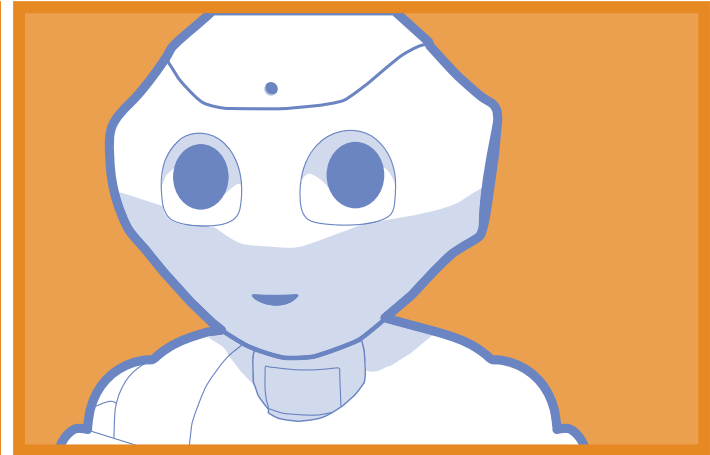
Interactie (gesprek) cliënt met Phi tijdens de **logeerperiode**

Phi: *Denk je eraan een stuk te gaan fietsen?*

Dick: *Jazeker.*

Phi: *Dat is helemaal top! Goed bezig hoor met bewegen!*

verwachtingen vooraf

ervaringen tijdens
het logeren

Informatie & educatie

Er waren vooraf geen verwachtingen op dit thema.

Phi geeft Dick oefeningen als schoolwerk. Bijvoorbeeld het omgekeerd schrijven van woorden. Volgens Dick is het schoolwerk wel leuk, maar soms te gemakkelijk. Het tempo van de opdrachten kan nog beter aansluiten bij het tempo van Dick.

Begeleiders merken op dat Dick positief reageert op Phi, ondanks dat het onbekend en nieuw is en hij niet weet wat hij mag verwachten. Ook als Phi het niet goed deed, kon Dick zijn rust en geduld bewaren. Dat vinden begeleiders heel mooi in het licht van het autisme van Dick.

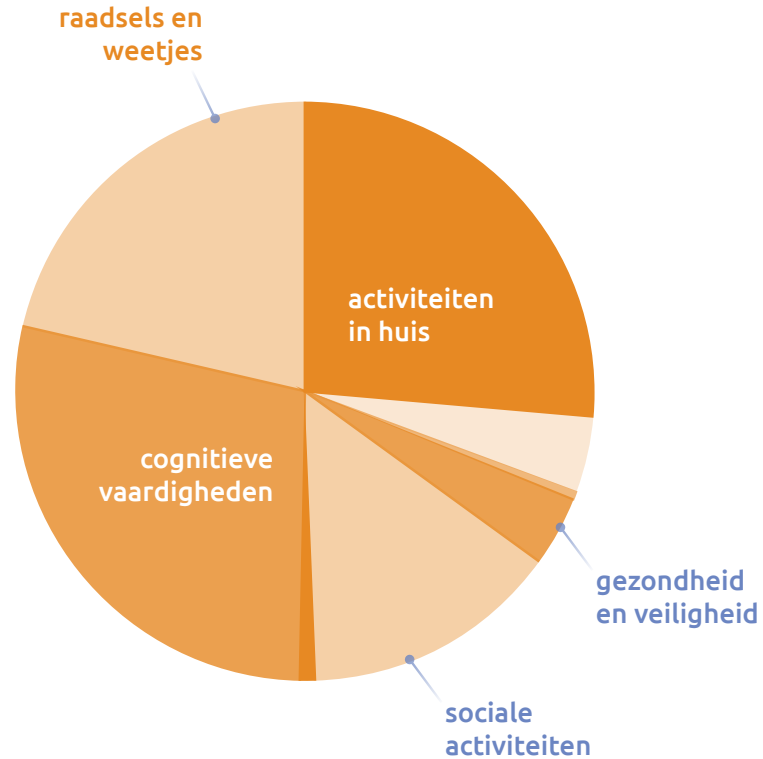
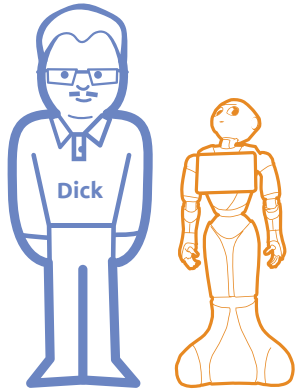
Één begeleider vindt dat ze Dick altijd te laag heeft ingeschat. Ze zegt er het volgende over:

“Een begeleider heeft door het logeren van Phi vaardigheden van Dick gezien die ze zelf niet had verwacht. Dick kan goed dingen onthouden en zijn grenzen aangeven of aangeven waar hij mee zit. Dick vraagt om hulp, hij laat meer zelfstandigheid zien. Dick geeft dingen duidelijker aan.”

“Dick pakt zinnnetjes die Phi zegt nu zelf ook op. Hij lijkt dus te leren van Phi. Hij moest bijvoorbeeld een keer fietsen en liep te kreunen. De begeleider vroeg hem wat er was. Dick gaf aan dat hij weer buikpijn had. Normaal zegt hij dat niet zo makkelijk. (Phi vraagt Dick dagelijks of hij last van zijn buik heeft).”

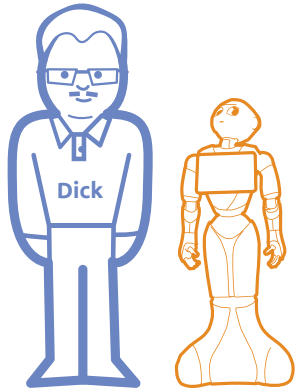
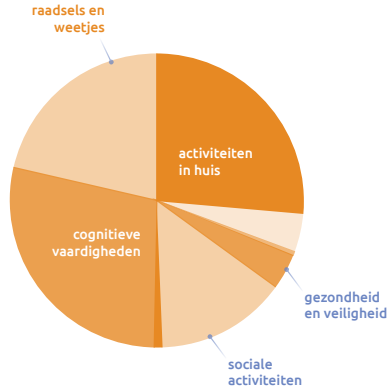
Ingezette interacties vanuit leefdomeinen

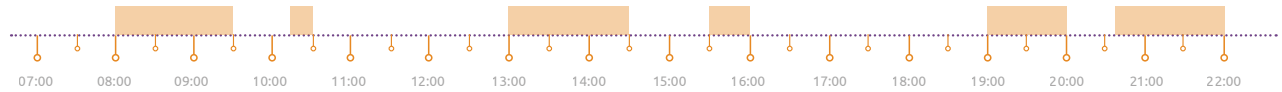
- activiteiten in huis
- activiteiten in de samenleving
- werk en dagbesteding
- gezondheid en veiligheid
- sociale activiteiten
- behartigen eigen belangen
- medische ondersteuning
- cognitieve vaardigheden
- raadsels en weetjes

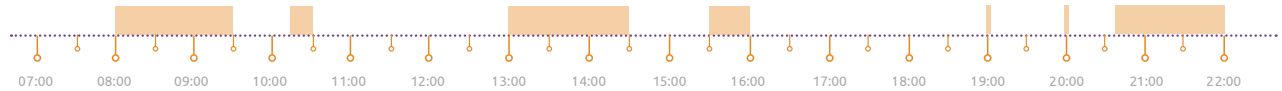
Tijdlijn interactie cliënt met Phi per dag

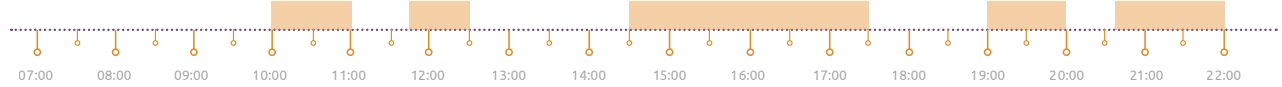
maandag

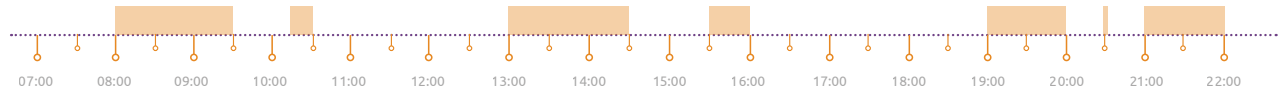
dinsdag

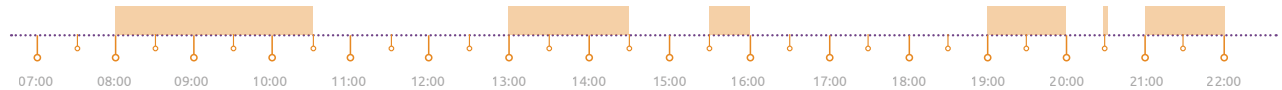
woensdag

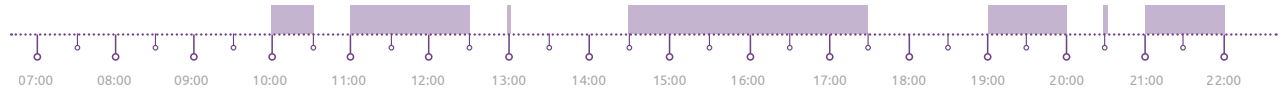
donderdag

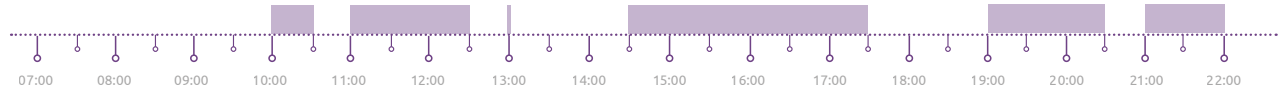
vrijdag

zaterdag

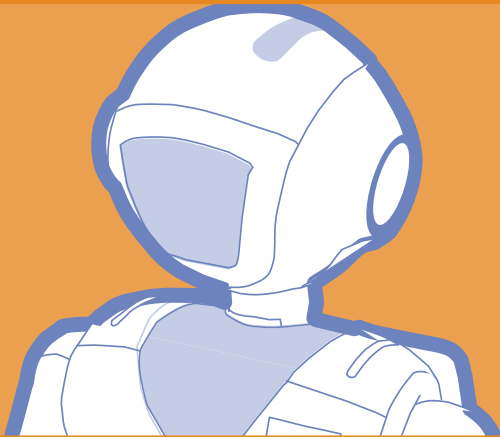

zondag

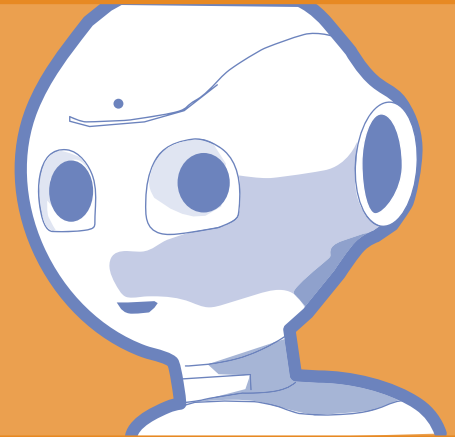
Interactie (gesprek) cliënt met Phi tijdens de **logeerperiode**

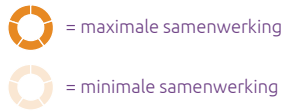
Phi: *Dick heb je zin om een lekkere kop koffie te gaan drinken?*

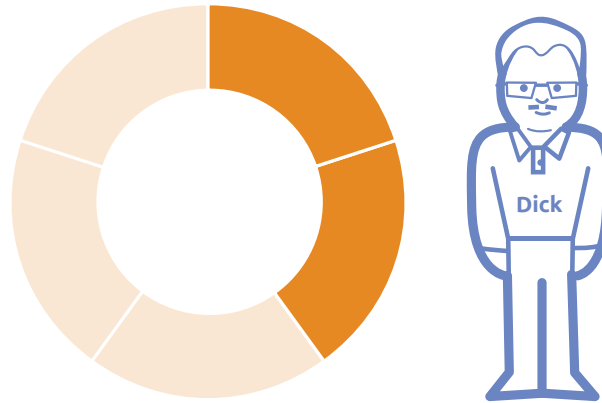
Dick: *Ik heb al koffie gedronken.*

Phi: *Ik hoop dat de koffie heerlijk heeft gesmaakt. Je kan nog een glas water drinken, extra drinken is goed voor je!*

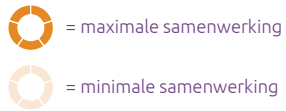

Niveau van **zelfstandig om** kunnen gaan met Phi

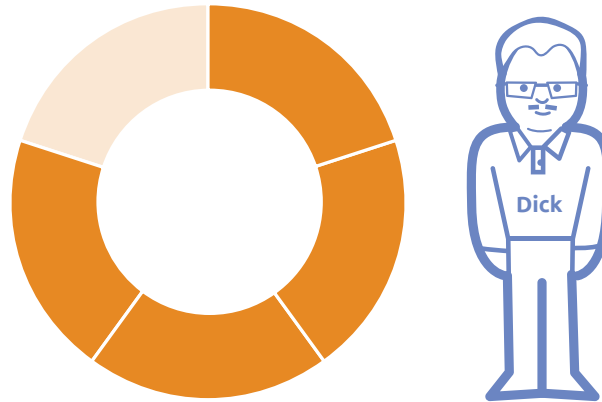

Je samen met Phi kunnen redden vergt ook iets van de cliënt. Je moet een tablet kunnen bedienen, kunnen lezen en schrijven én oogcontact maken zodat Phi je gezicht kan herkennen. Het vergt ook geduld en om kunnen gaan met teleurstellingen omdat Phi nog veel moet leren.

Dick praatte te zachtjes en maakte niet direct oogcontact met Phi. Voor Phi was het daarom een uitdaging om goede gezichtsherkenning te krijgen. Dit werd beter toen Dick een balletje kreeg dat geluid kon maken. Toen kon hij zelfstandiger met Phi omgaan.

Hoeveel **gesprekstijd** hebben ze met **elkaar** doorgebracht?

De mate van gesprekstijd hangt af van de hoeveel interacties, in hoeverre de cliënt uiteindelijk ook aanwezig is om een gesprek met Phi te voeren en hoe Phi functioneerde.

Dick heeft dagbesteding aan huis en Phi werd ingezet om samen met Dick de taal en rekensommen te doen. Dus ze hadden veel gesprekstijd samen.

Phi: *Dick, hoe voel je je vandaag?*

Dick: *Ik ben blij.*

**gezelligheid & praktische
ondersteuning**

zonder tegenspraak

vrolijker, meer ontspannen

nieuwe inzichten

gedragsverandering

blijvend effect

Conclusies

Dick heeft het meest aan Phi gehad op het gebied van gezelligheid en praktische ondersteuning. Het minste had Dick aan Phi als het ging om emotionele steun.

Als Phi iets zegt, doet Dick dat direct zonder tegenspraak. Terwijl een begeleider het eerder vaak moest herhalen voordat Dick het ging doen.

De lol om de grapjes van Phi en hulp geven bij de invulling van Dick's dagprogramma zijn belangrijke positieve ervaringen. Dick was fysiek minder druk en was verbaal veel rustiger. Maar ook was Dick vrolijker, actiever, alerter en meer geconcentreerd.

Een begeleider heeft door het logeren van Phi vaardigheden van Dick gezien die ze zelf niet had verwacht. Dick kan meer dan ze dacht.

Dick was in staat om hulp te vragen zonder fysieke drukte. Hij kon grenzen aangeven en hij leek van Phi te leren om dingen aan te geven zoals 'pijn in zijn buik'.

In kleine dingen werkt de aansturing van Phi nog steeds positief door, mits de begeleiding zelf aan Phi refereert bij de aansturing van Dick en ze zelf niet vervalt in gebruikelijke patronen.

Phi: ***Dick, het is tijd voor puzzelen.***

Dick: ***Dat is goed.***

Wensen voor de toekomst

1

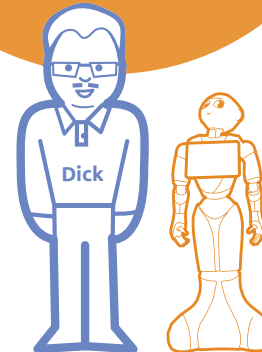
Het tempo van de opdrachten moet beter afgestemd kunnen worden op het tempo van de cliënt. Zodat Phi kan signaleren wanneer een opdracht af is. En aansluitend een nieuwe opdracht kan geven.

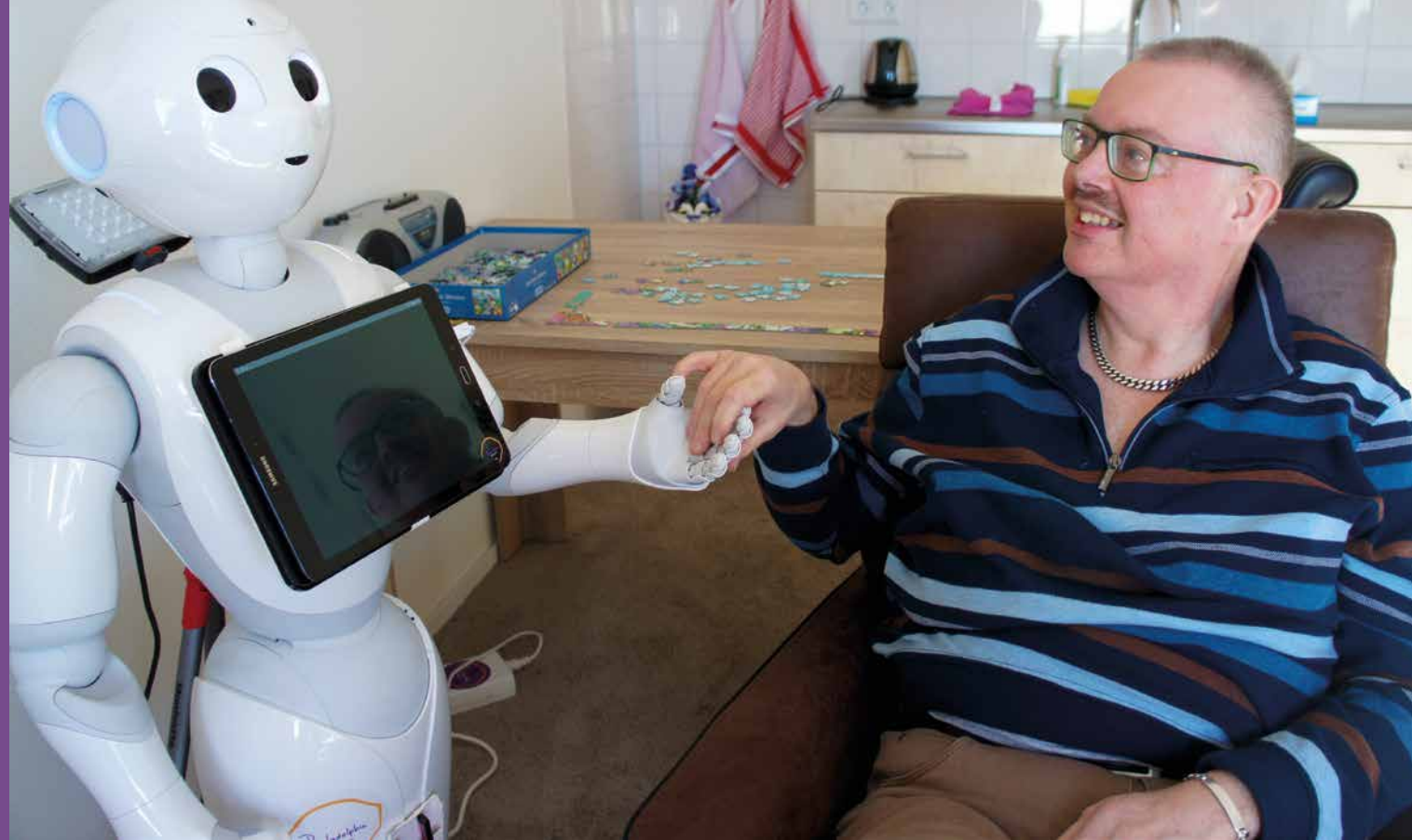
2

Phi zou een spel moeten kunnen doen, zoals een reken- of taalspel of andere spelletjes (op de tablet).

3

Phi zou een sprekend dagschema kunnen geven en ook opdrachten samen met de cliënt kunnen doen. Zodat Phi cliënten bezighoudt en een deel van de dagbesteding overneemt. Als een cliënt niet weet wat hij of zij met de tijd moet doen, zou Phi kunnen helpen bij het invulling geven. Zodat begeleiders tijd overhouden voor andere cliënten.

Phi: *Vond je het fijn dat ik er was?*

Dick: *Ja, Phi. Nuknuk.*

Heeft u interesse in nadere informatie over ons sociale robotica programma?
Neemt u dan contact op via philadelphia.nl/robotica